

SHANTI-februari 2019 nummer 2, Erkenningsnr. P 908078

BELGISCHE THEOSOFISCHE VERENIGING

Hoofdzetel: Geuzenplein 8 te 1000 BRUSSEL

TAK VREDE GENT

Maandelijkse nieuwsbrief voor levensvernieuwing en algemene broederschap door vergelijkende studie van wijsbegeerte, godsdiensten, wetenschap en esoterie.

UITGEVER: Marcel Eeckman, Sisalstraat 1, 9000 Gent. **Email:** marcel.eeckman@telenet.be

KANTOOR VAN AFGIFTE: 9030 Gent-Mariakerke.

De doelstellingen van de Theosofische Vereniging zijn:

- Het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur
- Het aanmoedigen van de vergelijkende studie van godsdiensten, wijsbegeerten en wetenschappen
- Het onderzoeken van de onverklaarbare wetten die in de natuur besloten liggen en van de vermogens die in de mens sluimeren

De vereniging is niet-sektarisch en bestaat uit zoekers naar inzicht. Haar eenheid berust niet op een gezamenlijk beleden geloof of wereldbeschouwing maar op een gezamenlijk streven naar waarheid.

Missie van de Theosophical Society (Adyar)

Het dienen van de mensheid door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in, en verwerkelijking van de tijdloze wijsheid, spirituele zelfrealisatie en de eenheid van alle leven.

Activiteiten deze maand

Studieavonden iedere maandag (behalve de 5de) van 19.30u tot 21.30u in het Kollekasteel te 9030 Gent-Mariakerke, Groenestaakstraat 66-68. Deelname is gratis en volledig vrijblijvend.

Meer info op www.theosofiegent.be en www.ts-belgium.be

Maandagen februari 2019	
04/02	Cursus Theosofie: Het mentale plan van onze planeet.
11/02	Mindtraining. Zie bijlage.
18/02	Lezing: 'Bouwen aan een menswaardige toekomst'. Helmut Vandersmissen.
25/02	Boekbespreking: het Goddelijk Plan. Barborka deel 1.

In dit nummer

Theosofie en het plantenrijk. **M. Eeckman** 2
De last van ons leven. **Radha Burnier**. 9

Bescherming persoonsgegevens: de persoonlijke gegevens die door u worden meegedeeld, zijn bestemd voor de ledenadministratie van de Belgische theosofische vereniging vzw. Zij kunnen ook aangewend worden om u op de hoogte te brengen van de activiteiten en publicaties van onze vereniging. Alle info, over de Belgische wet bescherming van de persoonlijke levenssfeer van 8 december 1992 en de AVG (algemene verordening gegevensbescherming) Eu, te bekomen via email: info@ts-belgium.be

Planten zijn onmisbaar voor de instandhouding van ons ecosysteem. Zij produceren zuurstof en verschaffen de voornaamste voedselbron. Maar de intelligentie van planten weerspiegelt ook een zielenleven en bewustzijn, een factor waarop de eenheid van alles berust.

Een van de oudste planten is de *Montsechia vidalii*.

Deze waterplant groeide zo'n 130 miljoen jaar geleden in Europa en zou wel eens een van de eerste bloeiende planten op aarde kunnen zijn.

De fossiele resten van deze plant werden meer dan 100 jaar geleden al ontdekt in het centrum van Spanje en nabij de grens tussen Spanje en Frankrijk. Daar vulde de plant zo'n 125 tot 130 miljoen jaar geleden de zoetwatermeren in wat nu de bergachtige gebieden in Spanje zijn.

Hoe het plantenrijk voor het eerst tevoorschijn kwam en zich vestigde is een mysterie. Planten hebben zich vele honderden miljoenen jaren ontwikkeld, net als mineralen, virussen en bacteriën.

Wie deed de planten en het mineralenrijk van de eerste ronde ontstaan?

G. de Purucker zegt: de beginperiode waarin de zeven bollen van ons planeetketen aarde werden gevormd. Er waren de drie elementenrijken die hun werk deden rond het layacentrum en die dit gasvormige, heldere, doorzichtige lichaam dat de aardeketen toen was, hielpen opbouwen.

Maar wij spreken hier over de eerste bol, Bol A van de aardketen in opbouw. Toen de drie elementenrijken hun werk op bol A hadden gedaan, gingen ze in obscuratie (rustperiode) en hun levens surplus ging omlaag naar een stoffelijker gebied en begon aan het vormen van de volgende bol, bol B. Maar intussen begon het mineralenrijk op bol A te ontstaan. Het

mineralenrijk was in deze begintijd het product van de monaden die in de vierde ronde bestemd waren mensen te worden, of beter gezegd, bestemd waren om zich als mensen te manifesteren.

Toen het mineralenrijk gereed was met zijn werk op bol A, ging het op zijn beurt in obscuratie, en zijn levens surplus ging verder om het mineralenrijk op bol B te vormen. Tegelijkertijd gingen de drie elementenrijken die op de neergaande boog in de eerste ronde waren voorafgegaan een stap verder naar bol C, D en E, en begonnen op deze drie bollen elementen te vormen. Als we teruggaan naar bol A die door het levens surplus van het mineralenrijk was verlaten, het mineralenrijk op bol A gedeeltelijk in obscuratie bleef.

Daar begon intussen het plantenrijk zich te vertonen. Toen het plantenrijk zijn zeven wortelrassen had doorlopen, of zijn werk had beëindigd op bol A, bleef een deel daarvan, precies zoals bij de eraan voorafgaande rijken, in obscuratie op bol A als *Sishta's*, de zaden (achterblijvers) en het surplus van de levenskrachten van het plantenrijk ging door naar bol B, de tweede bol op de neergaande boog, om daar het plantenrijk te vormen. En met de komst hiervan naar bol B, de tweede bol, verplaatste zich ieder van de rijken die eraan waren voorafgegaan en ieder ging een bol of een stap in de evolutie vooruit.

Een natuurgeest of elf. In het theosofische taalgebruik worden echter die wezens bedoeld die aan het begin van een weg van evolutionaire groei staan en die in de elementale stadia van hun groei verkeren. Het is een algemene term die gemakshalve wordt gebruikt voor al die wezens die in evolutionair opzicht lager dan de mineralen staan. Niettemin zijn de mineralen zelf

uitdrukkingsvormen van één familie, menigte of hiërarchie van elementalen van een meer ontwikkelt type.

Het plantenrijk is eveneens slechts de uitdrukkingsvorm van een familie of menigte van elementalen die zich in het plantenstadium van hun evolutie op deze aarde bevinden. Dat geldt evenzo voor de dieren. Dieren zijn, relatief gesproken, hoogontwikkelde elementalen. Ook mensen waren in lang vervlogen eonen van het kosmische verleden elementalen.

Vanuit dit elementale stadium hebben we ons tot mens ontwikkeld en geven we in meerdere of mindere mate, meestal heel zwak, uitdrukking aan de aangeboren goddelijke krachten en vermogens die in de diepste kern van ons wezen liggen opgesloten.

De hele natuur berust op symbiotische of coöperatieve betrekkingen. Korstmossen zijn zwammen die met algen samenwerken. Ze omgeven en beschermen de algen, geven hun voedsel dat is afgehaald van rotsen en in ruil daarvoor produceren de algen voedsel voor hen. Beide zijn in staat onder harde omstandigheden te overleven.

Het gedrag van planten en de manier waarop ze op elkaar inwerken verradt BEWUSTZIJN. Zo is er bijvoorbeeld een waarschuwingssysteem onder de pijnbomen in een bos en een wisselwerking tussen afzonderlijke bomen van een soort. Er zijn ook reacties tussen natuurrijken. Een van de mooiste voorbeelden van communicatie tussen soorten is te vinden waar insecten, zoals bijen, een symbiose aangaan met bloeiende planten, dienstdoen als bestuivers in ruil voor nectar en stuifmeel.

Deze wisselwerking bereikt een hoogtepunt bij de orchideeënfamilie, die verbazingwekkende bloeivormen en ook een zeer vernuftige wijze van bestuiving laat zien. De bloemen brengen een gelijkenis met een vrouwelijk insect voort tegelijk met een onweerstaanbare geur, die het mannetje aantrekt dat wil paren met de bloem en die haar zo bestuift. De tijden zijn op elkaar afgestemd zodat de bloemen bloeien als de mannelijke insecten uitkomen. Zo hebben insecten en planten door een

wederkerig bewustzijn een relatie vervolmaakt die al miljoenen jaren duurt.

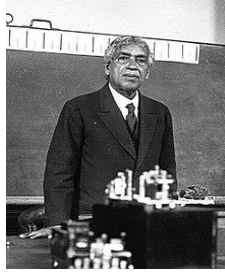
In de loop van ontzaglijke tijdperken zijn de vormen van planten verfijnd, en hun patroon geeft blijk van een ongewone intelligentie. Om een plant te leren kennen zou men in haar zielenleven moet kijken, omdat er grote mysteriën ten grondslag liggen aan de meest gewone werkingen. De ontkieming van een zaad is een wonder, want het weet hoe het zijn wortels diep in de aarde moet sturen en zijn loten omhoog naar het licht. Achter deze activiteit staat de grote levensadem. Het is in de plant die vitale en intelligente kracht die het zaad bezielt en ontwikkelt tot een grashalm of de wortel van een jonge boom.

H. P. Blavatsky zegt in de Geheime Leer, deel 1, blz. 317-18:

Het eerstgenoemde, oorspronkelijk bestaan, dat in deze bestaanstoestand het ENE LEVEN kan worden genoemd, is zoals is uitgelegd, een VLIES voor scheppende vormen of doeleinden. Het manifesteert zich in zeven toestanden, die met hun zevenvoudige onderverdelingen de NEGENENVEERTIG vuren vormen, die in de heilige boeken worden genoemd. De eerste is de 'moeder' (Prima Materia). Terwijl ze zich scheidt in haar oorspronkelijke zeven toestanden, beweegt ze cyclisch naar omlaag, wanneer ze zich in haar LAATSTE-beginsel tot GROVE-stof heeft verdicht.

- In de mineralen, de vonk die er latent in aanwezig is en tot haar vergankelijk bestaan wordt geroepen door het POSITIEVE dat het NEGATIEVE doet ontwaken.
- In de planten is zij die levens- en intelligente kracht, die het zaad bezielt en het doet uitgroeien tot de grasspriet of de wortel van een jonge boom. Zij is de kiem die de UPADHI wordt van de zeven beginselen van het omhulsel waarin zij woont en waaruit zij deze laat uitbotten naarmate dat om omhulsel groeit en zich ontwikkelt.

De Bengaalse geleerde, [Sir Jagadis Chundra Bose](#), (klik voor info) deed bijna honderd jaar geleden fascinerende experimenten met planten. Dr. Bose combineerde fysiologie, natuurkunde en biologie in zijn onderzoek en ontdekte universele verbanden. Hij bedacht een manier waardoor een plant, door te reageren op elektrische en andere prikkels, haar handtekening kon 'schrijven' op een stuk berookt glas. Hij zag dat de gevoelige mimosa een reflexboog heeft die lijkt op die van een dier, en een eigen zenuwstelsel dat overeenkomt met bepaalde cellen.

Sir Jagadis Chundra Bose
Bron: Wikipedia.

bepaalde voorwaarden bevorderden. Men ontdekte dat jazz en klassieke muziek in het algemeen betere resultaten opleverden dan hardrock, wat een tegengesteld effect had.

Cleve backster (klik op) gebruikte een leugendetector om planten te testen, waarbij elektroden aan de bladeren werden bevestigd. Door elektrische impulsen op te nemen, zag hij dat planten bijzonder gevoelig waren voor zijn gedachten, vooral gedachten die een bedreiging vormden voor hun welzijn.

Backster nam ook een reactie in een plant waar wanneer ook maar het kleinste celletje in de nabijheid werd gedood. Hij bemerkte dat ze een vorm van geheugen hebben en reageerden op iemand die eerder aan een plant in de directe omgeving kwaad had gedaan; uit een rij van anonieme mensen kon de plant diegene halen die de daad had begaan.

Marcel Vogel, een tijdgenoot, voerde de meeste experimenten van Cleve Backster met succes uit. Hij kwam tot een interessante conclusie: dat er levenskracht is, een kosmische energie die levende dingen aangeeft en die alle natuurrijken bezitten, de mens inbegrepen.

Hij zei: *Het is deze eenheid die een wederzijdse gevoeligheid mogelijk maakt die niet alleen plant en mens in staat stelt onderling te communiceren, maar ook die communicatie via plant te registreren.*

De natuur is een grote broederschap van wezens, een symbiose op veel gebieden, waarvan de meeste buiten ons gezichtsveld en ons gewone begrip vallen. Het plantenrijk is een essentieel deel van de vitaliteit of het Prāna (levensbeginsel) van de levende planeet, dat in zijn stofwisseling vormt en regelt en ook energie doorgeeft aan de biosfeer. Planten zijn ook een schakel in de keten van wezens, waarvan ieder Rijk of gebied de ander nodig heeft om te kunnen functioneren en te ontwikkelen.

Hij ontdekte ook dat in het schorsweefsel van de groeilaag planten kloppende hartcellen bezitten die meehelpen het sap op te pompen door de stengel. Bij zijn vele experimenten bemerkte hij dat de peen de meest opwindende onder de groenten was en de selder een van de minste. Dr. Bose citeert het volgende van Henri Bergson:

Hieruit volgt beslist niet dat hersenen onontbeerlijk zijn voor bewustzijn. Als dat aan de top van de schaal van levende wezens bewustzijn is verbonden aan zeer gecompliceerde zenuwcentra, moeten we dan niet aannemen dat dit het zenuwstelsel vergezelt in zijn hele afdeling en dat, wanneer tenslotte de zenuwsubstantie is opgegaan in de nog ongedifferentieerde levende materie, en nog steeds bewustzijn is, verspreid, onduidelijk, maar niet tot niets teruggebracht? Theoretisch zou dus al wat leeft bewustzijn kunnen hebben. In beginsel gaat bewustzijn samen met leven.

Dr. Bose ging zelf verder met zijn experimenten en toonde ons nieuwe onderlinge relaties tussen het levende en het niet-levende, die nog niet ten volle worden erkend. Dat bewustzijn in alle materie aanwezig is. Zijn experimenten laten in de eerste plaats zien dat het plantenbewustzijn er gevoelig is voor andere vormen van elektromagnetische frequenties of golven naast die van het zichtbare licht.

Planten reageren op de meeste vormen van muziek of geluid, op magnetische velden en elektrische velden of stromen, die alle de groei onder

Planten hebben dus een innerlijk bewustzijn, een drijvende kracht die hun ertoe brengt prachtige vormen te creëren die we om ons heen zien. Er is een wil en een kosmische drang in hun en een ziel of instinct, die waarneembaar is in hun activiteiten.

Wat is de uiteindelijke kern van intelligent leven? Ruimte? Oneindigheid? Er zijn onvernietigbare kosmische zaden of kiemen, monaden, achter de groei van de ziel in het plantenrijk en in alle dingen. Elk leert door ervaring in opeenvolgende vormen op de ladder van evolutie. Als mensen met hetzelfde kosmisch potentieel, kunnen we onze ziel in harmonie brengen met de essentie van de natuur en het geheime leven van alle wezens leren kennen, met inbegrip van onze broeders, de planten.

Over het mysterie van de groeiende plant zegt G. de Purucker:

Wat is er in het bewustzijn van een plant dat haar de impuls geeft naar het licht te groeien en daarin te slagen, welke obstakels haar groei ook belemmeren.?

Het bewustzijn van een plant en ook dat van een dier of zelfs van een mens – en we mogen daaraan toevoegen het bijna latente bewustzijn van het delfstoffenrijk, is het geestelijke fluïdum, in combinatie met het astrale, in de constitutie van een plant, bij wijze van spreken, dat het onsterfelijke instinct of die honger bezit vooruit en omhoog te gaan; en het is dit instinct om te groeien, of het licht te zoeken zoals wij zeggen, dat de stimulerende oorzaak is of de sterke drang achter alle evolutie naar betere en hogere dingen.

Als dus het zaad van een plant toevallig op een ongeschikte plaats terechtkomt, waar het licht moeilijk doordringt, zal het wanneer het gaat groeien, op grond van dit monadische fluïdum dat het aanspoort te groeien en omhoog te reiken naar wat het nodig heeft, om een steen kronkelen of door plaveisel gaan, totdat het zijn eerste nietige groene blaadje naar het licht stuwt. Het is iets bijzonder moois om over na te denken en te observeren en is voor de wetenschap al tweehonderd jaar of langer een probleem.

Theosofie geeft een antwoord zoals ik dat heb geprobeerd weer te geven. Ik heb gezien hoe een stenen plaveisel brak of barstte door een teer plantje, dat door zijn monadische instinct wist dat er aan de andere kant van de steen of het asfalt daarboven licht was; en in plaats van te groeien en te groeien onder het asfalt of de steen tot het aan de rand zou komen, om dan zijn weg naar het licht te vinden, dringt het zich met zijn tere bladpuntjes tussen de deeltjes van het plaveisel en duwt die langzaam uiteen, totdat het tenslotte, zoals het kuikentje om uit het ei te komen de schaal doorboort, zijn neus uitsteekt in het licht van de wereld daarboven. Het monadische fluïdum, of het vitaal-astrale fluïdum, hetzelfde in lagere vorm dat instinct plus intuïtief bewustzijn is, brengt de plant ertoe of spoort deze aan precies het juiste te doen om het licht te bereiken. (Aspecten occulte filosofie (blz.665–6))

Wat zegt de wetenschap.

Een wetenschappelijk artikel verscheen op 9 september 2018 op de website (www.scientias.nl). Een artikel van Caroline Kraaijvanger.

Zijn planten intelligent?

Ze kunnen hun omgeving waarnemen, met elkaar communiceren, problemen oplossen en mogelijk zelfs tellen.

Maar wil dat zeggen dat ze slim zijn?

Nog niet zo heel lang geleden werden planten gezien als vrij eenvoudige, statische en passieve organismen. Maar in de afgelopen decennia is dat beeld door het ene na het andere onderzoek onderuit geschoffeld. Zo blijken planten niet alleen actief in staat te zijn om hun omgeving waar te nemen, maar ook op die omgeving te reageren. Bovendien zijn planten, onder meer middels een uitgebreid schimmelnetwerk onder de grond, in staat om met elkaar te communiceren. Zo kunnen ze elkaar voedingsstoffen toestoppen of waarschuwen voor gevaar.

Daarnaast zijn er verschillende, niet onomstreden studies die suggereren dat planten een 'geheugen' hebben en kunnen tellen. Het is zonder meer indrukwekkend en voor sommige onderzoekers reden genoeg om planten af te schilderen als intelligente en bewuste organismen. In het boek '[Brilliant Green: History and Science of Plant Intelligence](#)' gaat wetenschapper Stefano Mancuso zelfs nog een stap verder en pleit ervoor om planten – op basis van hun intelligentie en bewustzijn – rechten te geven. Heeft hij een punt? Of is dat een brug te ver?

De zintuigen van een plant.

Voor we die vraag beantwoorden, is het goed om eens te kijken naar waar planten nu precies tot in staat zijn. Planten kunnen allerlei dingen detecteren, stelt bioloog [Vincent Merckx](#), verbonden aan Naturalis. Zo kunnen ze bijvoorbeeld licht detecteren, waardoor ze in staat zijn om naar het licht toe te groeien." Daarnaast kunnen ze ook 'voelen'. Neem bijvoorbeeld het kruidje-roer-me-niet dat heel duidelijk op aanraking reageert. Of de vleesetende Venusvliegenvanger die razendsnel reageert wanneer een prooi op zijn bladeren landt. Bovendien kunnen planten 'ruiken'. Wanneer een plant wordt aangevreten, bijvoorbeeld door insecten, brengt deze een chemisch goedje in de lucht dat andere planten kunnen waarnemen, vertelt Merckx.

De aangevallen plant waarschuwt zo andere planten, zodat zij alvast hun verdedigingsmechanismen kunnen activeren." Soms zijn die waarschuwingssignalen zo krachtig dat ook wij mensen ze op kunnen vangen. Denk bijvoorbeeld aan de geur van pas gemaaid gras: dat is niets anders dan een chemische alarmkreet.

Hier zie je hoe een kruidje-roer-me-niet op aanraking reageert.

Links zie je wortels die groeien in zoutarme grond. Rechts wortels die op zout in de bodem stuiten. Afbeelding: [WUR](#).

Ook zijn er studies die suggereren dat planten kunnen horen. Zo bleken planten beschermende maatregelen te nemen [wanneer onderzoekers ze blootstelden aan het geluid van knagende rupsen](#).

Daarnaast kunnen planten ook de zwaartekracht waarnemen en zouden ze zelfs kunnen 'proeven'. Al met al zouden ze over meer 'zintuigen' beschikken dan wij mensen.

Reactie

Planten gaan dus nog een stap verder dan het waarnemen of detecteren alleen. Ze reageren ook op wat er gebeurt. Wanneer je een plant in de vensterbank 180 graden draait, zul je al snel zien dat deze zich opnieuw oriënteert en weer richting het licht gaat groeien. Daarnaast doen planten dus ook aan zelfverdediging. Wanneer ze worden aangevreten door een planteneter gaan ze defensieve stoffjes produceren. Neem bijvoorbeeld de tabaksplant: wanneer deze wordt aangevallen, gaat deze het voor veel dieren giftige nicotine produceren.

Daarnaast kunnen planten in reactie op planteneters ook stoffjes produceren die de vijand van die planteneters aantrekt. De sperzieboon doet dat bijvoorbeeld. Deze plant heeft nogal eens hinder van de bonenspintmijt. Als die mijt toeslaat, produceert de sperzieboon stoffjes om de roofmijt naar zich toe te lokken. Die maakt vervolgens korte metten met de bonenspintmijt. Overigens hoeft een sperzieboon nog niet eens zelf aangevallen te worden door de bonenspinmijt om defensieve maatregelen te nemen; als een sperzieboon geurstoffen detecteert die erop wijzen dat zijn buurman hinder ondervindt van de bonenspintmijt, lokt deze preventief alvast de roofmijt naar zich toe.

Ook hebben [experimenten](#) uitgewezen dat planten reageren op zout in de bodem. Zodra ze dat 'proeven' groeien hun wortels de andere kant op, weg van het zout.

Communicatie

Planten communiceren ook met elkaar. Eerder noemden we al de geurstoffen die ze via de lucht verspreiden, maar ook onder de grond gebeurt van alles. In de bodem gaan planten de interactie aan met schimmels, vertelt Merckx. Die schimmels helpen de planten om voedingsstoffen op te nemen en in ruil daarvoor geeft de plant suikers af aan die schimmels. De succesvolle samenwerking resulteert in omvangrijke ondergrondse schimmelnetwerken. De meeste planten zijn gelinkt aan heel veel schimmels; elk stukje wortel herbergt tientallen verschillende soorten. En de plant is continu met die schimmels in 'onderhandeling'.

De plant probeert zoveel mogelijk voedingsstoffen te krijgen voor een zo laag mogelijke prijs, vertelt Merckx. Bijvoorbeeld door schimmels selectief te belonen: de plant stopt schimmels die veel voedingsstoffen leveren dan wat extra suiker toe. Dat is heel interessant. Want hoe weet de plant dat die schimmel veel voedingsstoffen levert? Hoe detecteert die plant dat? En hoe 'besluit' de plant vervolgens om dat te belonen? Daar weten we heel weinig van af. Planten kunnen de schimmelnetwerken ook gebruiken om informatie uit te wisselen en elkaar te helpen. Zo kunnen ze zaailingen via die schimmelnetwerken bijvoorbeeld wat extra koolstof toesturen.

Intelligent?

Het is indrukwekkend. En voor wetenschapper Stefano Mancuso dus reden genoeg om planten als intelligente organismen te bestempelen. Maar is dat terecht? Merckx vindt het een lastige vraag. Want wat is intelligentie eigenlijk? De definities lopen uiteen. Daarnaast merkt hij op dat we niet te snel geneigd moeten zijn om onze eigen emoties en gedragingen in andere organismen zoals planten terug te zien. Als voorbeeld halen we het kruidje-roer-me-niet aan. Niet onomstreden studies met deze plant suggereren dat deze een geheugen heeft.

Tijdens [experimenten](#) lieten onderzoekers de planten tientallen keren vallen. De eerste keer sloot het kruidje-roer-me-niet in reactie op de val de bladeren. Maar nadat de onderzoekers de planten nog een paar keer hadden lieten vallen, leken deze van de ervaring te leren. Ze sloten hun bladeren niet langer. Vervolgens lieten de onderzoekers de kruidjes-roer-me-niet een maand met rust om ze daarna nog eens te laten vallen.

De planten leken zich te 'herinneren' dat zo'n val geen kwaad kon, want ze sloten hun bladeren niet. Om er zeker van te zijn dat de planten niet uitgeput waren geraakt of om andere redenen hun bladeren niet meer konden sluiten, schudden de onderzoekers de planten ook een paar keer heen en weer. En prompt sloten ze hun bladeren weer. Het experiment werd door velen gezien als het bewijs dat planten een geheugen hebben en kunnen leren van ervaringen.

Maar waarschijnlijk schrijven we deze planten dan iets te snel menselijke eigenschappen toe, denkt Merckx. Als voorbeeld haalt hij de Venusvliegenvanger aan, een plant waarvan in een eveneens niet onomstreden studie gesuggereerd wordt dat deze tellen kan.

Afbeelding: De Venusvliegenvanger:
[CorrieMiracle](#) / Pixabay.

De bladeren van de vleesetende plant klappen dicht als de haartjes worden aangeraakt. Maar alleen als die haartjes binnen een bepaald tijdsbestek twee keer in beweging worden gebracht. Hoe kan de plant onthouden dat de haartjes al een keer zijn aangetikt? In de studie werd voorzichtig gesuggereerd dat de plant de tikjes telde. En met die bewoordingen ontstaat al snel het beeld van een plant die nadenkt en bewuste keuzes maakt.

Maar dat is waarschijnlijk te kort door de bocht. Zo'n plant is geëvolueerd, het resultaat van natuurlijke selectie, benadrukt Merckx. Een plant die 'kan tellen', oftewel niet bij elke aanraking automatisch de bladeren dichtklapt, bespaart energie, is fitter en dus beter in staat om te

overleven en nageslacht te genereren. Voor het kruidjes-roer-me-niet geldt waarschijnlijk hetzelfde. Ze besparen energie door niet elke keer in reactie op een onschuldige val de bladeren te sluiten. Dat is niet iets wat de plant beseft of bewust doet. De plant is als het ware evolutionair geprogrammeerd om zo te reageren. Vaak gaat het om biomechanische processen die in het DNA gecodeerd zitten. Het is dus niet iets waar een plant over nadenkt.

Evolutie is heel inventief en goed in staat om problemen op te lossen.

Het maakt het feit dat planten, zonder brein, in staat zijn om op hun omgeving te reageren, zichzelf te beschermen en met elkaar te communiceren, echter niet minder indrukwekkend. Ze hebben allerlei mechanismen ontwikkeld die wij vaak niet eens opmerken. Evolutie is heel inventief en goed in staat om problemen op te lossen. En wat planten op veel organismen, waaronder ons mensen, voor hebben, is dat ze heel veel tijd hebben gehad om te evolueren en zo de problemen die op hun pad kwamen, op te lossen.

Ze zijn dus geweldig goed aangepast. Maar dat maakt ze nog niet intelligent of bewust. Als je intelligentie definieert als 'in staat zijn om problemen op te lossen', dan zou dat betekenen dat elk organisme dat nog in leven is, intelligent is. En alles wat uitgestorven is, is dat niet. Het is waanzin.

Sterker nog: je zou kunnen concluderen dat het feit of organismen nu intelligent zijn of niet er in het grotere plaatje niet zo toe doet. Wij zijn vaak geneigd om organismen onder te verdelen in complexe en eenvoudigere levensvormen. Of: intelligente en niet-intelligente organismen. Maar dat zegt helemaal niets over hoelang ze geëvolueerd en hoe goed ze aangepast zijn.

Merckx haalt bijvoorbeeld de archaea-bacteriën aan. Ze zijn waarschijnlijk al miljarden jaren op aarde te vinden en dus een evolutionair succesverhaal. Maar wij bestempelen ze stevast als simpel. Met planten is het eigenlijk net zo. Het zijn de succesvolste organismen op aarde. Sterker nog: we hebben ons bestaan aan deze 'niet-complexe' organismen te danken. Bijna al de organische koolstof op aarde komt van planten. En zonder die planten zouden wij er niet zijn.

Ze maakten de atmosfeer geschikt voor ons en zijn een belangrijke bron van voedsel. Je zou dan ook kunnen zeggen dat planten zonder brein en daarmee samenhangende cognitieve vaardigheden een sleutelrol spelen in de leefbaarheid van onze planeet. In die zin kan Merckx zich dan ook wel vinden in de oproep van Mancuso om planten rechten te geven. Niet omdat ze intelligent zijn en bewustzijn hebben, maar simpelweg omdat ze als evolutionair succesproduct onze leefomgeving leefbaar houden.

Duidelijk dat de wetenschap zeer dicht staat bij de Theosofie!!

Bronnen.

- Theosofisch Genootschap; Nederland Den Haag: Uit impuls: 'onze intelligent vrienden, de planten'
- Wikipedia
- [Www.Scientias.nl](http://www.Scientias.nl)
- Geheime Leer: H. P. Blavatsky
- G. de Purucker: Aspecten occulte filosofie.

De last van ons leven.

Radha Burnier

Zelfs in deze donkere tijden van wijdverspreid materialisme wijdt een aanzienlijk deel van de mannen en vrouwen overal ter wereld zich aan het spirituele leven en is bezig met de zoektocht naar wijsheid. Zij nemen hun toevlucht tot allerlei methoden om de hogere niveaus van bewustzijn in zichzelf te ontdekken: zij worden lid van religieuze groeperingen, zij houden retraites, zij bestuderen de filosofische literatuur van andere naties en culturen, experimenteren met meditatie en zoeken in het algemeen. Men zou verwachten dat dit alles invloed heeft op het menselijk bewustzijn en menselijke activiteiten; maar dit gebeurt niet. De wereld blijft zelfzuchtig en materialistisch, zelfs agressief materialistisch.

Als geneesmiddel voor de ziekte van de wereld, haar staat van onwetendheid (avidya) en egoïsme, hebben bepaalde scholen het belang aangestipt van het loochenen van het onwerkelijke, van de doelstellingen, activiteiten en waarden die samen de wereld vormen. Het is duidelijk dat alle voorbijgaande dingen zoals macht, bezit en zelfs het leven op het fysieke niveau niet werkelijk zijn of op zijn best slechts betrekkelijk werkelijk.

De lering van deze scholen is dat het Werkelijke niet kan worden bereikt door gedachteprocessen of door het verlangen het te vinden; slechts wanneer al het niet-werkelijke en relatieve volkomen tenietgedaan is (neti neti: 'niet dit', 'niet dit') dan wordt in het zuivere, ongehechte individueel bewustzijn het WERKELIJKE weerspiegeld. Andere scholen richten zich op bevestiging, niet op verloochening.

De grote bevestiging 'Brahma', het Eeuwige is al dit, 'de wereld van verschijnselen' betekent dat ofschoon het oneindige bewustzijn zich voordoet als vele dingen, vele vormen aanneemt met vele eigenschappen, schijnbaar afgescheiden van elkaar, er slechts een echte Substantie is; net zoals

ontelbare gouden sieraden, ook al verschillen ze in vorm, gewicht en omvang, allemaal van goud zijn.

De verschijning is tijdelijk en daardoor onbelangrijk. Door te mediteren op de betekenis van zo'n bewering, zeggen zij, daagt het licht. In de praktijk, of mensen nu bevestigen of ontkennen, eer betuigen of mediteren, naar een leraar luisteren of in discussie gaan, lijkt er niets te gebeuren. De beoefenaars en de zoekers blijven min of meer hetzelfde en de wereld ook. Wat is er dan mis? Wat is de ontbrekende factor? Het antwoord lijkt altijd te wijzen naar het ene fundamentele beletsel – het gevoel dat men een afgescheiden zelf is. Wanneer er een ontkenner aanwezig is die ontkent, een bevestiger die bevestigt, een mediteerder in het mediteren, een acteur die filantropische daden verricht, dan is de kern van wat er ook gedaan wordt werelds, niet spiritueel.

Het zelf aan de basis van al deze handelingen is in essentie onwetend en daarom werelds. Is er een manier om zich los te maken van dit schaduw-zelf dat zich vastklampt en niet los wil laten? Wanneer wij het antwoord op dit probleem niet vinden, zullen wij misschien nooit ver komen. De Stem van de Stilte rept over het opgeven van het zelf aan het niet-zelf, van het zijn aan niet-zijn; maar de weerstand is sterk. De angst voor het niet-zijn is oppermachtig. Het denkvermogen, de doder van het Werkelijke, is sluw, subtiel, bedreven in het scheppen van illusies.

Veel goede studenten vragen: wie zal de doder doden? Het denken bouwt voortdurend het zelfbeeld op en wil deze bezigheid niet opgeven. Het zegt: 'ik vraag geen beloning of resultaat', maar zoals ons wordt verteld (essay over karma in Licht op het Pad): iemand kan weigeren zichzelf toe te staan over een beloning te denken. Maar juist in die weigering is het feit waarneembaar dat er een beloning verlangd wordt. Alleen het

denkvermogen dat waarlijk niets verlangt, noch naar het comfort van nietsdoen noch naar de resultaten van activiteit, dat niet bevestigt noch ontkent, maar waakzaam en alert is, is gereed om uit zijn zelfopgelegde beperking te breken.

Door niets te verlangen van het leven, noch het te overwinnen noch eraan te ontsnappen, noch het te exploiteren noch ervan te genieten, wordt het denkvermogen in staat gesteld er volledig bij te zijn, observerend, zich verwonderend en zich verliezend in waar het mee tezamen is.

Zoals de Bhagavad Gītā (II.55) zegt: *‘als iemand alle begeerten, binnentredend in het hart, verwerpt, is hij diep tevreden in het Zelf.’*

Dan begint het leven steeds meer van haar schatten te openbaren. Soms, wanneer men een boek leest, ziet men een minuscuul beestje over het papier lopen, zo klein dat het slechts een fractie is van de grootte van een miertje. Dit kleine beestje heeft een spijsverteringsstelsel, motorische organen en een eigen kleine wil om te bewegen en te overleven. Wat bijzonder dat al die attributen kunnen bestaan in zo’n piepklein wezentje.

In de Mundaka Upanishad staat: ‘het werkelijke is kleiner dan het kleinste en groter dan het grootste.’ Wanneer wij uit het raam kijken, zien we de oneindige lucht die prachtig verlicht wordt door de ochtend- of de avondzon. Daarachter bevinden zich miljoenen sterren, een eindeloze ruimte.

Al het leven, dichtbij ons en rondom ons is vol mysteriën zoals de kleine mijt waaraan wij gewoonlijk geen aandacht besteden en de uitgebreide pracht van de ruimte, diepten van betekenis en schoonheden die wij negeren.

Zoals Annie Besant schreef in *The Ancient Wisdom*: ‘Onvoorstelbare pracht, heerlijke geluiden en tere subtiliteiten raken de muren van onze gevangenis en gaan onopgemerkt voorbij. Nog is het volmaakte lichaam niet ontwikkeld dat zal trillen bij elke hartklop in de natuur zoals de windharp in de koele westenwind.

Het werkelijke is kleiner dan het kleinste en groter dan het grootste

Naarmate iemand zijn aandacht laat rusten op de mysteries die zich bevinden in elk moment en in ieder stukje ruimte, gaan de innerlijke kanalen van communicatie open voor betekenis, schoonheid en waarheid met andere woorden, voor het Werkelijke, dat alomtegenwoordig is in het hier en nu. Het uiterlijk denkvermogen Het werkelijke is kleiner dan het kleinste en groter dan het grootste. Weergalmt met het Ene Bewustzijn dat ‘zetelt in het lichaam’ van ieder bestaand ding.

Anderzijds kan de aandacht gericht worden op de grote processen en wetten van het universum, op het doel dat gediend wordt met verdriet en vreugde, onschuld en volwassenheid, alle cyclische processen in het leven.

Om hun betekenis te begrijpen en te leren wat zij ter onderricht aanbieden moet er langdurige belangstelling zijn en moet beschouwing het hart zonder reserve openen voor de diepten die aan de oppervlaktebewegingen van het leven ten grondslag liggen.

De muren die het zelf insluiten verzwakken en wijken naarmate ogenblikken van verwondering, van contemplatie, van ontvankelijkheid voor schoonheid het dagelijks leven transformeren van strijd en routine tot een stroom van vrede, affectie en stille vreugde. Het kleine zelf dat zich in elke handeling, positief of negatief, indringt, smelt al gauw weg tot niets.

Er ligt een diepe betekenis in het advies, ‘Zoek in uw hart de bron van het kwaad en verwijder die, hecht de energie van uw ziel aan deze taak. Leef niet in het heden noch in de toekomst, maar in het Eeuwige. ‘Dit reuzenonkruid kan daar niet bloeien.’

Ondersteboven visie.

Het zijn de grootste problemen van de mensheid die zich lijken te verzetten tegen een oplossing, zoals de nimmer eindigende conflicten en oorlogen en de kunstmatige ongelijkheden die in elke samenleving zijn aangebracht om slaven en meesters, rijke en arme, slimme en domme

mensen te verdelen. Zijn er echt geen oplossingen, of is er een ernstige tekortkoming in hoe mensen dit benaderen?

De Bhagavad Gītā zegt dat de levensboom haar wortels aan de bovenkant heeft en haar takken aan de onderkant – schijnbaar ondersteboven! Men zegt dat het fysieke oog een ondersteboven beeld produceert van de voorwerpen die het waarneemt, maar dat het denkvermogen zichzelf getraind heeft om het beeld om te keren.

Misschien weerspiegelt het mentale oog ook wat het waarneemt op een ondersteboven manier, maar heeft het niet geleerd haar waarnemingen te corrigeren en verband te leggen tussen haar incoherente ideeën.

Door bovenstaande metafoor suggereert de Gītā dat alle levende dingen hun voeding moeten verlangen van de hoge gebieden van de Geest, maar het grootste deel van de mensheid tracht wanhopig zich te voeden met 'wereldse wijsheid'.

Dit betekent terugkijken op voorgaande ervaringen en ideeën en hetzij het oude denkbeeld herhalen of het enigszins aanpassen en dan geloven dat er een schitterende nieuwe oplossing gevonden is, zoals de imperialistische en communistische denkbeelden over een wereldorde, die alleen maar een herbewerking zijn van het oudbakken idee dat geweld en dwang mensen kunnen redden.

Ook religieuze ideologen praktiseren dezelfde theorie, maar klaarblijkelijk doet geen van hen

werkelijk anderen goed; aan de andere kant hebben zij wel voor geweldig grote ellende gezorgd. Een nieuwe kijk op problemen houdt misschien in dat wij onszelf niet moeten beschouwen als 'van de aarde, aards'. De heilige Paulus (Brief aan de Romeinen, 12:2) zei, 'En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken.'

Daar ons leven geworteld is in het gebied van de geest, dat een levendige, scheppende eenheid en harmonie is, kan pas wanneer dat principe wordt toegepast op wereldse zaken een begin worden gemaakt met het vestigen van een hemel op aarde.

Nationale belangen, het gebruik van geweld, het opbouwen van zakenimperiums en persoonlijke rijkdom, het opvoeden van jongeren om uit te blinken in het promoten van zichzelf enzovoort zijn denkbeelden die tot verval leiden, want zij maken deel uit van wereldse wijsheid; terwijl het volledig begrijpen, praktiseren en onderwijzen van universele broederschap een manier is om spirituele voeding te krijgen en onze op zijn kop staande visie te rectificeren.

Uit: The Theosophist, december 2001.

Theosofia 104/5 oktober 2003.

Vertaling: A.M.I.
